

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI**

“PҲЙХАТГА ОЛИНДИ”

№ ВМ – 343 – 5А340801 – 2.01

“1” ИЮЛЬ 2003 й.

“ТАСДИҚЛАНДИ”
Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус
таълим вазирлиги

“8” ИЮЛЬ 2003 й.

**BANK RISKLARI
fanidan
DASTUR**

**Oliy ta'limning 340000 –“Biznes va boshqaruv” ta'lim sohasidagi
5A340701– “Kredit” magistratura mutaxassisligi uchun**

Tashkent – 2003

Tuzuvchilar: i.f.d., prof. Abdullaeva Sh.Z.
Taqrizchilar: dots. Arzumanyan S.Yu.
dots. Kamolov A.

"Bank risklari" fani mutaxassislik fanlarini o'rganishda etakchi fan hisoblanadi. Bunda bank ishidagi risklari, ularning turlari, shakllari, baholash usullari mezonlari, risklarni tahlil etish, boshqarish yo'llari, muammolari va boshqa masalalar bilan bog'liq mavzular yoritiladi.

Предмет "Банковские риски" является одним из передовых предметов по изучению специализации. В нём освещаются риски по банковскому делу, их виды и методы, анализ рисков, проблемы управления ими и другие темы.

The course "Banking risks" is one of the first learning themes of this sphere. Their role shows the risks in banking system, types, methods, analyzing of risks, controlling and other themes.

Dastur Toshkent Moliya instituti Ilmiy Kengashida muhokama qilingan va nashrga tavsiya etilgan (2003 yil 25 aprel 9-sonli bayonnoma).

Dastur O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi oliy o'quv yurtlararo ilmiy-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengash majlisida muhokama qilingan hamda nashrga tavsiya etilgan (2003 yil 1 iyul 37-sonli majlis bayoni).

1. SO'Z BOSHI

Bank risklari fanini o'qitishning maqsadi va vazifasi

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2001 yil 16 avgustdagi 343-sonli qaroriga asosan tasdiqlangan ta'lim standartiga binoan "Bank risklari" fani o'qitiladi.

Bu fan har tomonlama amaliy hisoblanib, unda bank ishidagi risklari, ularning turlari, namoyon bo'lish shakllari, sabablari, risklarni baholash usullari va me'zonlari, risklarni kompleks tahlil qilish, banklarning ba'zi operatsiyalari bilan bog'liq, ko'proq uchrab turuvchi risklar, ularni tahlil qilish va boshqarish yo'llari, bozor iqtisodiyoti sharoitida tijorat banklari faoliyatida yuzaga keluvchi risklar, ular bilan bog'liq muammolar va ularni boshqarish masalalari ko'rib o'tiladi.

Fan bo'yicha magistrantlarning bilimiga, uquviga va ko'nikmasiga qo'yiladigan talablar

"Bank risklari" kursi malakali iqtisodchi bankirlar tayyorlashda katta ahamiyatga ega bo'lgan mutaxassislik fani bo'lib talaba bu fan bo'yicha quyidagi ko'nikmalarga ega bo'lishi lozim. Bozor iqtisodiyoti sharoitida banklarning likvidligini va to'lovga layoqatliligini, daromadlik darajasini ta'minlash, o'z vaqtida bank risklarining oldini olishga qobillikni aniqlash va tahlil qila olishi zarur.

Nazariy jihatdan bank faoliyatida mavjud risklar, ularni boshqarish yo'llarini bilish, amaliy faoliyatda risklarni aniqlash va boshqarish, ularning oldini olish, ularni kamaytirish me'zonlarini ishlab chiqish, risklarni aniqlash va boshqarishga iqtisodiy yondashishishi va erkin fikrlay olishi lozim.

O'quv rejasidagi boshqa fanlar bilan aloqasi

"Bank risklari" fani boshqa iqtisodiy fanlar bilan uzviy bog'liq bo'lib, "Pul, kredit va banklar" nazariy kursi va "Bank ishi" amaliy kurslariga asoslanadi.

Bu kursni har tomonlama o'zlashtirish uchun "Banklarning moliyaviy resurslarini boshqarish", "Banklarda buxgalteriya hisobi va operatsion texnika", "Bank auditi", "Bank menejmenti va marketingi", "Loyihalarni moliyalashtirish va ularning monitoringi" va boshqa fanlarni chuqur bilish zarur. Bu kursni o'zlashtirishda kompyuterlarni va boshqa informatsion texnika va texnologiyalarni qo'llash ko'zda tutiladi.

Fanni o'qitishdagi yangi texnologiyalar

Talabalar o'qish jarayonida kompyuter texnikasidan foydalangan holda ba'zi tijorat banklar faoliyatida qo'llaniladigan mijozlarni kreditlash va loyihalarni moliyalashtirish, xo'jalik sub'ektlari o'rtasida hisob-kitoblarni olib borish bilan bog'liq dasturlar bilan tanishadilar. Fanning ba'zi mavzularini yoritishda audio va video texnikadan foydalaniladi.

Fanni o'qitish semestrlari va uslubiy ko'rsatmalar

"Bank risklari" fani bo'yicha talabalar nazariy bilimlarini amaliyot bilan bog'lab o'rganib boradilar. Fanni o'rganish 1- va 2-semestrga to'g'ri keladi va u tarkibiy jihatdan ma'ruza, amaliy darslardan iborat bo'ladi.

Talabalar bilimni baholashda qo'llaniladigan nazorat tadbirlari

"Bank risklari" fanida talaba o'quv jarayonida ikki marotaba oraliq va joriy hamda bir marotaba yakuniy nazorat orqali baholanadi.

Umumiy va o'quv ishlari turlari bo'yicha hajm

Oliy kasbiy ta'limning davlat standartlarida mazkur kursga 80 soat hajmda vaqt ajratilgan. Ularning 40 soati ma'ruza, 40 soati amaliy mashg'ulotlar, 40 soati mustaqil ta'limdir.

2. FAN DASTURI

Kursning predmeti va vazifalari

Kursning tarkibi va yo'nalishi. Kursning boshqa o'xshash fanlar bilan aloqasi. *Bozor iqtisodiyotiga o'tish sharoitida kursning maqsad va vazifalari.* Bank risklari, ularning mohiyati, kelib chiqish sabablari va ularning turlari.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida banklar faoliyati va risklar

Banklar va ular faoliyati. Banklar bozor munosabatlarining sub'ekti va boshqaruv ob'ekti sifatida. *Iqtisodiyotning turli bo'g'inlarida risklar. Banklar faoliyati tamoyillari va xususiyatlari.* Banklar faoliyatining risklarga bog'liqligi. Iqtisodiy risklar, ularning turlari. Iqtisodiy risklarda bank riskining o'rni. Uning boshqa iqtisodiy risklar bilan bog'liqligi va o'ziga xos xususiyatli tomonlari. Risk kontseptsiyasi, fikrlar va muammolar.

Bank risklari va uning turlariga umumiy tavsifnoma

Bank risklari, ularning bank faoliyatiga ta'siri. Bank risklarining tavsiflanishi. Bank risklarni baholashning asosiy usullari. Umumiy risklar va ularni baholash usullari. *Tijorat banking likvidlilik risklari.* Kredit va foiz risklari. Foiz stavkasini boshqarish usullari. Bank risklarning asosiy turlariga qiyosiy tavsifnoma, ularning o'zaro bog'liqligi va farqlari.

Tijorat banklari faoliyatidagi risklarni nazorat qilishda O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankingning roli

Tijorat banklari kapitalini tashkil kilishga Markaziy bankning talablari. Tijorat banklari tomonidan likvidlilik ko'rsatkichlariga rioya qilishning zarurligi va u bilan bog'liq risklar. Tijorat banklari tomonidan yirik kreditlar, o'zaro aloqador bo'lgan shaxslarga kredit berish bo'yicha risklar va bir jamg'armachiga to'g'ri keluvchi risklarga tijorat banklari tomonidan rioya qilinishi. Tijorat banklari faoliyatida risklar yuzaga kelishining sabablari va ularning oldini olish bo'yicha chora-tadbirlar.

Tijorat banking kreditlash jarayoni va u bilan bog'liq risklar

Tijorat banklari kredit siyosatini tarkibiy qismlari. Markaziy bank tomonidan tijorat banklarining kredit siyosatiga qbo'lgan talablar. Tijorat banking kredit siyosati va uning me'zonlari. Banklarning kredit portfelini tashkil qilish. Kredit va kredit vositalari qiymatini aniqlash. *Banklarning likvidliliigi va daromadliliigiga kreditning ta'siri, ular bilan bog'liq risklar.* Tijorat banklarining kredit jaryoni bosqichlari va ularda yuzaga keluvchi risklar. Kreditlash jarayonida yuzaga keluvchi risklarga ta'sir qiluvchi omillar. Kredit jarayonidagi risklarni boshqarish.

Kredit risklari va ularni tahlil qilish bosqichlari

Kredit riski, uning yuzaga kelish sharoitlari. *Kredit risklarini baholash. Kredit risklarining oldini olish usullari. Qarz oluvchining faoliyati bilan oldindan tanishish.* Mijozning pul oqimi va moliyaviy koeffitsentlarini tahlil qilish. Loyihani texnik-iqtisodiy jihatdan tahlil qilish, kreditlarning maqsadliliigi va to'lash manbalari. Mijozning kreditga layoqatlilik ko'rsatkichlari va ularning kredit risklarini kamaytirishdagi o'rni. Jahon amaliyotida kredit risklari va ularni boshqarish usullari.

Kredit risklarini boshqarishning asosiy bo'g'inlari

Kredit risklarini boshqarish usullari. Kredit xujjatlari paketini tayyorlash va rasmiylashtirish. *Kreditning ta'minlanganligining asosiy shakllari va ularni rasmiylashtirish.* Kreditdan foydalanish va uni to'lash bo'yicha bank nazorati, risklarni kamaytirishning asosiy usullari sifatida.

Kredit risklarni boshqarishni tashkil kilish. *Tijorat banklarining kredit siyosatining umumiy yo'nalishlarini takomillashtirish, risklarni kamaytirish omili sifatida.* Kredit bo'limining funktsiyalari. Bankda kredit komitetining ishini tashkil qilishning risklarni kamaytirishdagi roli.

Muammoli kreditlar va ular bilan ishlash

Muammoli kreditlarning paydo bo'lish sabablari, ularning tarkibi. Umidsiz qarzlarning oldini olish bo'yicha choralar ishlab chiqish. *Kredit risklarni sug'urta qilish muammolari va tajribasi*. Tijorat banklari kredit portfelini sifatli boshqarish yo'llari.

Tijorat banklari passivlari va aktivlari bilan bog'liq risklarni boshqarish

Tijorat banklari kapitali va uni tashkil qilish bilan bog'liq risklar. Tijorat banklari tomonidan resurslarni jalb qilish va u bilan bog'liq risklar. GEP va uni boshqarish. Aktiv va passivlar o'rtasidagi mutanosiblik va u bilan bog'liq risklar. Tijorat banklarining aktiv va passivlari bilan bog'liq risklarni boshqarish. Tijorat banklarining aktivlari bilan bog'liq risklar va ularni bank daromadini oshirish yo'nalishida boshqarishni ta'minlash yo'llari. Jahon amaliyotida tijorat banklari passivlari va aktivlari bilan bog'liq risklarni boshqarish amallari.

Tijorat banklarida portfel riski va uni boshqarish

Tijorat banklarining qimmatli qog'ozlar bilan operatsiyalari bilan bog'liq risklar. Aktsiya riski o'zgarishi bilan bog'liq risklar. Tijorat banklarining fond bozoridagi operatsiyalari va ular bilan bog'liq risklar.

Tijorat banklarida portfel riskini boshqarishning asosiy yo'nalishlari va usullari. Tijorat banklari faoliyatida aktsiyalar kursi o'zgarishi bilan bog'liq risklarni boshqarish. Tijorat banklarining fond bozorlarida o'tkazadigan operatsiyalari bilan bog'liq risklarni boshqarish strategiyasi.

Bank risklarini boshqarish usullari

Bank risklarini boshqarish strategiyasi. *Diversifikatsiya, sug'urtalash, kreditning ta'minlanganligi, garov, kafolatlar, valyuta risklari va ularni xedjerlash*. Bank risklarini takomillashtirish yo'llari.

3. AMALIY MASHG'ULOTLAR MAVZULARI

Kursning predmeti va vazifalari

Kursning tarkibi va yo'nalishi. Kursning boshqa o'xshash fanlar bilan aloqasi. Bozor iqtisodiyotiga o'tish sharoitida kursning vazifalari*.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida banklar faoliyati va risklar

Banklar va ular faoliyati. Banklar bozor munosabatlarining sub'ekti va boshqaruv ob'ekti sifatida. Iqtisodiyotning turli bo'g'inlarida risklar*. Banklar faoliyati tamoyillari va xususiyatlari. Banklar faoliyatining risklarga bog'liqligi. Iqtisodiy risklar, ularning turlari. Iqtisodiy risklarda bank riskining o'rni*. Riskliholatlar va ularni bartaraf qilish bo'yicha holatlarni qo'llash va echish.

Bank risklari va uning turlariga umumiy tavsifnoma

Bank risklari, ularning bank faoliyatiga ta'siri. Bank risklarining tavsiflanishi. Bank risklarni baholashning asosiy usullari*. Umumiy risklar va ularni baholash usullari. Tijorat bankinging likvidlilik risklari. Kredit va foiz risklari. Foiz stavkasini boshqarish usullari.

Tijorat banklari faoliyatidagi risklarni nazorat qilishda O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankinging roli

Tijorat banklari kapitalini tashkil kilishga Markaziy bankning talabi. Tijorat banklari tomonidan likvidlilik ko'rsatkichlariga rioya qilishning zarurligi va u bilan bog'liq risklar. Tijorat banklari tomonidan yirik kreditorlar va bir jamg'armachiga to'g'ri keluvchi risklarning tijorat banklari tomonidan rioya qilinishi*. Markaziy bank bilan tijorat banki faoliyatiga aloqadorligi. Ish o'yini.

Tijorat bankinging kreditlash jarayoni va u bilan bog'liq risklar

Tijorat bankinging kredit siyosati va uning me'zonlari. Banklarning kredit portfelini tashkil qilish. Kredit va kredit vositalari qiymatini aniqlash*. Banklarning likvidlilik va daromadlilikiga kreditning ta'siri, ular bilan bog'liq risklar.

Situatsion masala va ish o'yinlari.

Kredit risklari va ularni tahlil qilish bosqichlari

Kredit riski, uning yuzaga kelish sharoitlari. Kredit risklarini baholash. Kredit risklarining oldini olish usullari*. Qarz oluvchining faoliyati bilan oldindan tanishish. Mijozning pul oqimi va moliyaviy koeffitsentlarini tahlil qilish. Loyihani texnik-iqtisodiy jihatdan tahlil qilish, kreditlarning maqsadlilik va to'lash manbalari*. Mijozning kreditga layoqatlilik ko'rsatkichlari va ularning risklarni kamaytirishdagi o'rni. Ish o'yini va uning muhokamasi.

Kredit risklarini boshqarishning asosiy bo'g'inlari

Kredit risklarini boshqarish usullari. Kredit xujjatlari paketini tayyorlash va rasmiylashtirish. Kreditning ta'minlanganligining asosiy shakllari va ularni rasmiylashtirish. Kreditdan foydalanish va uni to'lash bo'yicha bank nazorati, risklarni kamaytirishning asosiy usullari sifatida*. Kredit risklarini boshqarishni tashkil kilish Tijorat banklarining kredit siyosatining umumiy yo'nalishlarini takomillashtirish, risklarni kamaytirish omili sifatida. Kredit bo'limining funksiyalari*. Bankda kredit komitetining ishini tashkil qilishning risklarni kamaytirishdagi roli. Tijorat banklarining investitsiya portfeli bilan bog'liq risklar va ularni boshqarish. Ish o'yini va uning echimi.

Muammoli kreditlar va ular bilan ishlash

Muammoli kreditlarning paydo bo'lish sabablari, ularning tarkibi. Umidsiz qarzlarning oldini olish bo'yicha choralar ishlab chiqish. Kredit risklarni sug'urta qilish muammolari va tajribasi*. Tijorat banklari kredit portfelini sifatli boshqarish yo'llari. Situatsion masalalar echish.

Tijorat banklari passivlari va aktivlari bilan bog'liq risklarni boshqarish

Tijorat banklari kapitali va uni tashkil qilish bilan bog'liq risklar. Tijorat banklari tomonidan resurslarni jalb qilish va u bilan bog'liq risklar. GEP va uni boshqarish. Aktiv va

passivlar o'rtasidagi mutanosiblik va u bilan bog'liq risklar. Tijorat banklarining aktiv va passivlari bilan bog'liq risklarni boshqarish. Tijorat banklarining aktivlari bilan bog'liq risklar va ularni bank daromadini oshirish yo'nalishida boshqarishni ta'minlash yo'llari. Jahon amaliyotida tijorat banklari passivlari va aktivlari bilan bog'liq risklarni boshqarish amallari.

Tijorat banklarida portfel riski va uni boshqarish

Tijorat banklarining qimmatli qog'ozlar bilan operatsiyalari bilan bog'liq risklar. Aktsiya riski o'zgarishi bilan bog'liq risklar. Tijorat banklarining fond bozoridagi operatsiyalari va ular bilan bog'liq risklar.

Tijorat banklarida portfel riskini boshqarishning asosiy yo'nalishlari va usullari. Tijorat banklari faoliyatida aktsiyalar kursi o'zgarishi bilan bog'liq risklarni boshqarish. Tijorat banklarining fond bozorlarida o'tkazadiga operatsiyalari bilan bog'liq risklarni boshqarish strategiyasi.

Bank risklarini boshqarish usullari

Bank risklarini boshqarish strategiyasi. Bank risklarini boshqarish usullari. Diversifikatsiya, sug'urtalash, kreditning ta'minlanganligi, garov, kafolatlar, valyuta risklari va ularni xedjerlash. Bank risklarini takomillashtirish yo'llari*. Ish o'yini, situatsion masalalar echish.

4. TAVSIYA ETILAYOTGAN MAVZULAR BO'YICHA KO'RGAZMA-NAMOYISH MATERIALLARI, INFORMATSION-TEXNIK VOSITALAR

Internet saytlari: www.bizbook.ru, www.chtivo.ru.

Audio-video jihozlar. - Mavzuga bag'ishlangan video kassetalar.

Kodoskop orqali ko'rsatiladigan slaydlar:

- Kapitalni boshqarishni moliyaviy tahlil qilish mavzusi bo'yicha 2 ta slayd;
- Tijorat banklarining likvidligi va to'lovga layoqatligi mavzusi bo'yicha 1 ta slayd;
- Banklarning qimmatli qog'ozlar bilan operatsiyalari bo'yicha faoliyatining tahlili mavzusi bo'yicha 3 ta slayd.

5. O'ZLASHTIRISHNING NAZORATI

Fan bo'yicha talabalarning o'zlashtirishlarini baholash semestr (o'quv yili) davomida muntazam ravishda olib boriladi va quyidagi turlar orqali amalga oshiriladi:

- joriy baholash (JB) 35%;
- oraliq baholash (OB) 35%;
- yakuniy baholash (YaB) 30%.

JB va OB turlar va belgilangan ballar miqdori (o'quv rejasida fanga semestr (o'quv yili) uchun ajratilgan soatning) 70%, yakuniy baholash esa 30% miqdorida belgilanadi.

Fan bo'yicha dastur to'la o'tilgandan keyin YaBda tinglovchi "yozma ish" usulida (o'quv rejasiga ko'ra) o'tkaziladi.

Tayanch tushunchalariga asoslangan (yozma ish) usulini o'tkazish tartibi "Reyting tuzishning yakuniy baholash bosqichida" "Yozma ish" usulini tadbiq etish bo'yicha Namunaviy nizom bilan belgilanadi. Semestr o'quv yili davomida o'qitilgan fan bo'yicha maksimal, 55 va undan yuqori foizni to'plagan talaba qoniqarli o'qiyotgan deb hisoblanadi. Fan bo'yicha

maksimal ballning 55% idan kam ball to'plagan talaba qoniqarsiz o'qiyotgan (qarzdor) deb hisoblanadi.

Semestr davomida fan bo'yicha to'plangan ballar quyidagi o'zlashtirish ko'rsatkichlari bilan baholanadi:

- 86 - 100 - "a'lo" - 68,8 - 80,0 ball;
- 71 - 85 - "yaxshi" - 56,8 - 68,0 ball;
- 55 - 70 - "qoniqarli" - 44,0 - 56,0 ball.

6. ADABIYOtlAR

Asosiy adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi "Markaziy banki to'g'risida"gi Qonun. - T.: Sharq. 1996.
2. O'zbekiston Respublikasi "Banklar va bank faoliyati to'g'risida"gi Qonun. - T., 1996.
3. O'zbekiston respublikasi prezidentining farmonlari 1995 y 5 yanvardan 2001 yil 1 yanvargacha. - T.: Adolat. 2000.
4. Normativnie akti po bankovskoy deyatelnosti za 1999-2002 gg.
5. Karimov I.A. O'zbekiston iqtisodiy islohatlarni chuqurlashtirish yo'lida. - T.: O'zbekiston, 1995.
6. Abdullaeva Sh.Z. Pokazateli kommercheskix bankov. // Ekonomika i statistika. № 2, 1998.
7. Abdullaeva Sh.Z. Bank ishi. O'quv qo'llanma. - T.: Moliya, 2000.
8. Abdullaeva Sh.Z. Pul, kredit va banklar. - T.: Moliya, 2000.
9. Abdullaeva Sh.Z. Bank risklari va kreditlash. - T.: Moliya, 2002.
10. Aleksandrova N.G. i dr. Banki i bankovskaya deyatelnost dlya klientov. - S-Pb.: Piter, 2002.
11. Anikin A.V. Zashchita bankovskix vkladchikov: Rossiyskie problemi v svete mirovogo opita. - M.: Delo, 1997.
12. Artyomov N.M. Valyutniy kontrol. - M., 2001.
13. Bankovskoe delo: Upravlenie i texnologiya: Ucheb. pos. dlya VUZov. Pod red. prof. A.N. Tovasheva. - M.: Yuniti-Dana, 2001.
14. Banki i bankovskoe delo / Pod. red. I.T. Balabanova - S-Pb.: Piter, 2001.
15. Bratko A.G. Bankovskoe pravo: Teoriya i praktika - M.: PRIOR, 2000.
16. Balabanov L.P. Risk-menejment. -M.: Finansi i statistika, 1996.
17. Belix L.P. Ustoychivost kommercheskix bankov: Kak bankam izbejat bankrotstva. - M.: Banki i birji, YuNITI, 1996.
18. Bunyanov V.P., Alekseeva D.G. Analiz normativnogo obespecheniya bankovskix raschetov. - M.: Ekzamen, 2002.
19. Banki i bankovskie operatsii: Ucheb. / Pod red. Jukova E.F., - M.: Banki i birja, YuNITI, 1997.
20. Bogarov V.V. Upravlenie denejnim oborotam predpriyatij i korporatsiy. - M., 2001.
21. Varyash I.Yu. Investitsii i xedjirovaniya: Ucheb.-prakt. pos. dlya vuzov. - M.: PRIOR, 2001 god.
22. Vikulin A.Yu. Antimonopolnie regulirovaniya rinka bankovskix uslug. Ucheb. pos. - M., 2001.
23. Vaurin P.I. Metodika podgotovka i protsedura zashchiti diplomnix rabot po finansovim i ekonomicheskim spetsialnostyam. Ucheb. pos. - M., 2001.
24. Valroven K.D. Upravlenie riskami kommercheskogo banka. - Vashington: Institut Ekonomicheskogo Razvitiya Mirovogo banka, 1998.
25. Vinogradova T.N. Bankovskie operatsii. Ucheb. pos. - Rostov, 2001.

26. Gerasimenko G.P., Markoryan S.E., Markoryan E.A., Shumilin E.P. Upravlencheskiy, finansoviy i investitsionniy analiz. - Rostov, 2002.
27. Guseeva I.A. Praktikum po rinku tsennix bumag. - M., 2000.
28. Dixtyar V.I. Bankovskie usluzhi predpriyatiyu. Bazovie operatsii. - M., 2001.
29. Dengi, kredit, Banki. Tsennie bumagi. Praktikum: Ucheb. pos. dlya vuzov - Pod red. E.F. Jukova. - M.: YuNITI-DANA, 2001.
30. Endovitskiy D.A. Kompleksniy analiz i kontrol investitsionnoy deyatel'nosti. - M., 2001.
31. Jukova E.F. Dengi, Kredit, Banki, Tsennie bumagi Praktikum: Ucheb. pos. - M., 2001.
32. Zulyarov A. Bank huquqi. - T.: Moliya, 2000.
33. Zaxarov K.V. i dr. Logistika, effektivnost i riski vneshne ekonomicheskix operatsiy. - Kiev: INEKS, 2001.
34. Ibratov B. Tadbirkorlik xuquqi. - T.: Moliya, 2001.
35. Iminov O.K. Kreditniy mexanizm sovremennix usloviyax. - T.: TGEU, 2000.
36. Iqtisodiy yo'nalishlar choraklik nashr. O'zbekiston. Aprel-iyun. 2001 yil.
37. Kapitonenko V.V. Investitsii i xedjirovanie. Ucheb.-prakt. pos. dlya vuzov. - M., 2001.
38. Kazimagomedov A.A., Ilyasov S.M. Organizatsiya denejno-kreditnogo regulirovaniya. - M., 2001.
39. Kupchinskiy V.A., Uminich A.S. Sistma upravleniya resursami banka. - M., 2000.
40. Larichev V.D. Zloupotreblenie v sfere bankovskogo kreditovaniya -M.: YurInfoR, 1997.
41. Lavrushin O.I. Dengi, kredit, banki. Ucheb. - M., 2002.
42. Larionova I.V. Reorganizatsiya kommercheskix bankov. - M., 2000.
43. Mullajanov F. Bank tizimi. - T., 2001.
44. Matdin A.M. Dengi i ekonomicheskije resheniya. - M., 2001.
45. Miller L.R., Devid D. Van-Xuz. Sovremennije dengi i bankovskoe delo. Per. s angl. - M.: INFRA, 2000.
46. Ozius M.E., Putnam B.X. Bankovskoe delo i finansovoe upravlenie riskami. - Washington: Institut Ekonomicheskogo Razvitiya Mirovogo banka, 1998.
47. Popov V.V. Banki na perexode. M., 2001.
48. Parfenov K.G. Bankovskiy plan schetov i pravila vedeniya buxgalterskogo ucheta. - M., 2001.
49. Pugachev V.P. Testi, delovije igri, treningi v upravlenii personalom. - M.: Aspekt, 2002.
50. Rodzinskiy Yu.L. Bankovskaya deyatel'nost, regulirovanie i nadzor. - M.: Alfa, 2000.
51. Rouz P.S. Bankovskiy menejment. - M.: DELO LTD, 1995.
52. Rukovodstvo po kreditnomu menedjmentu. Pod red. Edvardsa B. - M.: INFRA-M, 1996.
53. Rodzinskiy Yu.L. Bankovskaya deyatel'nost. Regulirovanie i nadzor. - M.: 2000.
54. Savchuk V.P. Primekko S.I. Velichko E.G. Analiz, razborka investitsionnix proektov: Ucheb. pos. -Kiev: Elga, 1999.
55. Stoyanova E.S. i dr. Upravlenie oborotnim kapitalom. - M.: VO Perspektiva, 1998.
56. Sorvin S.V. Upravlenie bankovskimi riskami - regionalniy aspekt // Dengi i kredit, № 5 1997.
57. Suprunovich E.B. Uchyot riskov pri rabote na mejbankovskom rinke // Dengi i kredit, № 5 1997.
58. Suxov M.I. Upravlenie bankovskimi riskami rinochnoy spetsializatsii // Dengi i kredit, № 5 1997.
59. Sevruc V.T. Bankovskie riski. - M.: DELO, 1995.
60. Samoylov G.O. Bankovskaya konkurentsija. - M.: Ekzamen, 2002.
61. Tosunyan G.A., Vikulin L.Yu. Nesostoyatel'nost kreditnix organizatsiy. Ucheb. - M., 2002.
62. Tavasiev A.M. i dr. Raschetnie i kassovije usluzhi banka. Ucheb. pos. - M., 2001.
63. Tavasieva A.M. Bankovskoe delo: upravlenie i texnologiya. Ucheb. pos. - M., 2001.
64. Usoskin V.M. Sovremenniy kommercheskiy bank. Upravlenie i operatsii. - M.: IPTs "VAZAR-FERRO", 1996.

65. Xandruiev A. A. Upravlenie riskami bankov: nauchno-prakticheskiy aspekt // Dengi i kredit, № 6 2000.
66. Shirinskaya E.B. Operatsii kommercheskix bankov i zarubejniy opit. - M.: Finansi i statistika, 1997.
67. Sheremet A.D. Finansoviy analiz v kommercheskom banke. - M.: Finansi i statistika, 2002.
68. Sho Djon M. Kak mi jivyom. - M.: Delo, 1998.
69. Shcherbakova G.N. Bankovskie sistemi razvitix stran. - M., 2001.
70. Shixov A.K. Straxovanie: Ucheb. pos. dlya vuzov. - M.: YuNITI-DANA, 2001.
71. Ekonomicheskii analiz deyatelnosti banka: Ucheb. pos. - M.: INFRA-M, 1996.
72. Ekonomika SNG: 10 let reformirovaniya i integratsionnogo razvitiya. - M., 2001.
73. № 336. 1 S-28 Riski finansovogo sektora Rossiyskoy federatsii: Prakt. pos. - M.: ZAO Finstatinform, 2001.
74. Internet saytlari:
 - <http://www.banking.com> - mintaqaviy banklar, assotsiatsiyalar va nashriyotlar bo'yicha bank sanoati resurslari direktorligi.
 - <http://www.arraydev.com/commerce/JIBC> - internet banking va kommertsiya jurnali.
 - <http://www.bankingtech.com> - bank texnologiyalari.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining me'yoriy hujjatlar to'plami. 1999, 2002 yil.
2. O'zbekiston bank tizimini isloh qilish va erkinlashtirish bo'yicha qonunchilik xujjatlari. 2000, 2002 yil.
3. Abalov A.E. Mejdunarodniy rinoq dragotsennix metallov: printsipi funktsionirovaniya. - S-Pb., 2001.
4. Avdokushin E.F. Mejdunarodnie ekonomicheskie otnosheniya Ucheb. pos. - M., 2001.
5. Bunmen G.V, Zolotaya Valyuta ponimaniyu k makroekonomiki gosudarstvii i mira. - M., 2000.
6. Bankovskiy portfel. 1, 2, 3. - M.: SOMINTEK, 2000, 2001.
7. Bankovskoe delo: Spravochnoe posobie. - M.: Ekonomika, 1999.
8. Banki na razvivayushchixsya rinkax: v 2-x tomax. - M.: Finansi i statistika, 1997.
9. Bankovskie uchrejdeniya v razvivayushchixsya stranax: v 2-x tomax. - Vashington: Vsemirniy bank, 1999.
10. Bankovskiy i finansoviy menedjment. - M. -Tashkent, 1998.
11. Bor M.Z., Pyatenko V.V. Strategicheskoe upravlenie bankovskoy deyatelnostyu. - M.: Prior, 1996.
12. Bankovskoe delo /pod red. Kolesnikova V.I., Kropivetskoy L.P., - M.: Finansi i statistika, 1997.
13. Vasilashen E.N. Regulirovanie deyatelnosti kommercheskogo banka. -M.: Finstatinform, 1998.
14. Vinogradova T.N. Bankovskie operatsii. Ucheb. pos. - Rostov, 2001.
15. Gafarli M.S. i dr. Uzbekskaaya model razvitiya. - M., 2000.
16. Golubovich A.D., Sitnin A.V., Xenkin B.L. Upravlenie bankom: organizatsionnaya struktura, personal i vnutrennie kommunikatsii. -M.: Menatep-Inform, 1997.
17. Dolan E.Dj., Kempbell K.D., Kempbell R.Dj. Dengi, bankovskoe delo i denejno-kreditnaya politika. -M.-L., 1999.
18. Ershov M.V. Valyutno-finansovie mexanizmi v sovremennom mire. - M.: OAO MPO, 2001.

19. Zaxarov K.V. i dr. Logistika, effektivnost i riski vneshneekonomicheskix operatsii. - M.: INEKS, 2001.
20. Kostyunina G.M. Mejdunarodnaya praktika regulirovaniya inostrannix investitsiy. Ucheb. pos. - M., 2001.
21. Korniets S.L. Spetsifika bankovskogo riska pri rabote s promishlennimi predpriyatiyami // Dengi i kredit. № 6, 1999.
22. Korolyov O.G. Analiz protsentnoy pribili kommercheskogo banka // Dengi i kredit. 1999 № 6.
23. Jukov E.F. Trastovie i faktoringovie operatsii. - M.:AO Konsaltbankir,1996.
24. Jukov E.F. Tsennie bumagi i fondovie rinki. - M.: Banki i birji. YuNITI, 2001.
25. Nabiev L., Bezborodov A.Bankovskuyu sistemu na mejdunarodniy uroven // Rinok, dengi i kredit. 2001 № 2.
26. Portfel delovogo cheloveka. Fondoviy portfel. / Pod red. Petrakova N.Ya. - M.: SOMINTEK, 1998.
27. Pugachev V.P. Testi, delovie igri, treningi v upravlenii personalov. - M., 2002.
28. Raxmanov N., Tkachuk S., Korshunova N. Statisticheskie metodi v opredelenii obobshchennix reytingov bankov // Rinok, dengi i kredit. 1997 № 4.
29. Rid E., Kotter R., Gill E., Smit R. Kommercheskie banki. - M.: SP "Kosmopolis", 1998.
30. Ruzavin G.I., Martinov V.T. Kurs rinochnoy ekonomiki -M.: Banki i birji, YuNITI, 1997.
31. Spitsin I.O., Spitsina Ya.O. Marketing v banke. - M.: AO "Tarneks", TsMMS "Pispayp", 1997.
32. Shcherbakova G.N. Bankovskie sistemi razvitix stran. - M.: 2001.
33. "Bozor, pul va kredit" jurnallari 2001-2003 yillardagi sonlari.
34. "Bank axborotnomasi" gazetasi 2003 yil sonlari.